

Posudek disertační práce

Matyáš PELANT: Brazilská zahraniční politika ve druhé polovině 20. století. Praha 2016, 163 stran.

Předložený text je zpracováním tématu, které československá resp. česká historiografie doposud poměrně opomíjela. Adekvátnost výběru je tedy s ohledem na jeho obecný význam mimo pochybnost. Na druhé straně název práce i její struktura určité pochyby vyvolávají. Vzhledem k tomu, že z obecného hlediska je vývoji brazilské zahraniční politiky věnováno jen 40 stran (kapitoly *Tradice, formování a východiska brazilské zahraniční politiky* resp. *Charakteristika brazilské zahraniční politiky ve druhé polovině 20. století*) a vztahům Brazílie a Československa (kapitola *Případová studie: Československo-Brazílie 1945–1989*) 82 stran, považuji název za poněkud zavádějící. Navíc, vyjdeme-li z obecného předpokladu uplatňovaného na tento typ odborných prací, tedy z požadavku, aby vycházely ze systematického výzkumu nepublikovaných archivních pramenů, vyhovuje v tomto ohledu jen kapitola věnovaná československo-brazilským vztahům, která bezesporu představuje jádro práce a výsledek jistě poctivého a poměrně rozsáhlého archivního výzkumu. Skutečnost, že práce je nazvána *Brazilská zahraniční politika ve druhé polovině 20. století* považuji za přinejmenším za nešťastnou s ohledem na fakt, že autor, soudě podle bibliografie, v žádném brazilském archivu nebádal. Podle mého soudu sice jde o pochybení, které nelze pominout, ale na druhé straně není to důvod k negativnímu hodnocení práce jako celku.

Nechci se příliš věnovat pojmu „případová studie“ (case study), který je vzhledem k postupům výzkumu (studium jednoho nebo jen malého počtu případů s cílem poznatky aplikovat na obdobné případy) uplatňován

spíše v sociologii, jsem na pochybách, zda ho lze s ohledem na zkoumání československo-brazilských vztahů vůbec uplatnit.

V textu jsou dílčí stylistické, formulační i věcné nedostatky. Například autor z neznámých důvodů poměrně často používá při výpovědi první osoby plurálu – „*v této kapitole sledujeme*“ (s. 7), „*podíváme se na hlavní představitele*“ (s. 20), jakoby hovořil k žákům. Tento způsob jakéhosi středoškolského pojetí se projevuje i v jiných souvislostech, ať již jde o přehledy prezidentů resp. ministrů zahraničí před jednotlivými subkapitolami, přehledy událostí a faktů v bodech, zvýrazňování tučným písmem nebo podtržením či opakované konstatování, že autor to či ono „popíše“. Ostatně poměrně značná popisnost dosti zatěžuje některé partie textu. Je třeba si uvědomit, že cílem vědecké práce není jen problém popsat, ale prezentovat ho v širších souvislostech a zhodnotit/analyzovat výsledky jeho vývoje a působení. Také používání historického přítomného není v tomto textu na místě. Některými formulacemi autor, podle mého soudu zcela zbytečně, znehodnocuje výsledky své práce. Jak například hodnotit jeho konstatování, že „*okrajově pracuje také s archivy CIA*“ (s. 16), když využil pouze dvě zprávy CIA z počátku 60. let 20. století zveřejněné na internetu. Také s formulací „*obě země stály v opačných táborech světové války*“ (s. 7) asi není možné souhlasit (předpokládám, že autor mluví o Československu a Brazílii za druhé světové války). Některým problémům resp. událostem je podle mého soudu věnován prostor opravdu minimální (například údobí Brancova prezidentství pouhé dvě stránky, i jiné subkapitoly mají velmi malý rozsah). Můžeme narazit na chybu v časových souvislostech – například na s. 71 autor konstatuje: „*Koncem ledna 1947 se v brazilském tisku objevily články 'hanící vývoj v ČSR'. Situace po únorovém převratu byla popisována jako...*“. Je nutné si položit otázku, jak mohl v lednu 1947 brazilský tisk popisovat situaci v Československu po únoru 1948.)

Jak autor konstatuje, jádrem jeho práce je rozsáhlá kapitola věnovaná vývoji československo-brazilských vztahů v letech 1945–1989 s tím, že nejsou opomenuty ani počátky vzájemných vztahů mezi světovými válkami. V této kapitole autor na základě poměrně rozsáhlého archivního výzkumu prezentoval a systematicky zhodnotil vzájemné vztahy obou států, zde spatřuji největší a pozoruhodný přínos Pelantovy práce. Proto ji, navzdory shora uvedeným připomínkám, které jsou většinou jen dílčí povahy, doporučuji k obhajobě.

V Hostivici, 18. srpna 2016

Prof. PhDr. Aleš Skřivan, CSc.

Ústav světových dějin FFUK